

2. GENEZA POWSTANIA LISTOPADOWEGO – NOTATKA.

1. Łamanie konstytucji przez cara

- faktyczna władza spoczywała w rękach wielkiego księcia Konstantego, dowódcy wojska polskiego, brata cara Aleksandra I, a później Mikołaja I. Było to sprzeczne z konstytucją gdyż wszystkie urzędy mieli pełnić Polacy. Księżę Konstanty nie akceptował praw konstytucyjnych
- utworzono funkcję pełnomocnika carskiego, którą powierzono Mikołajowi Nowosilcowowi. Urząd ten nie był wymieniony w konstytucji,
- po śmierci Józefa Zajączka w 1826 r. nie obsadzono urzędu namiestnika Królestwa Polskiego. Jego uprawnienia przejęła Rada Administracyjna,
- ograniczono swobody obywatelskie np. wprowadzając cenzurę w 1819 r., narzucając niewygodnym posłom areszt domowy lub uniemożliwiając im uczestniczenie w obradach sejmowych,
- zamknięto czasopisma liberalne, łamiąc tym samym wolność słowa i druku,
- sejm nie miał wpływu na budżet państwa mimo zapisu w konstytucji. Decyzje o budżecie podejmowała Rada Administracyjna, namiestnik i pełnomocnik carski,
- nie zwoływano regularnie sejmu – zwołano go w latach 1818, 1820. W 1820 r. w sejmie uczestniczył nowy król – Mikołaj I Romanow, któremu nie spodobały się wystąpienia obozu kaliszzan. W związku z tym nie zwoływano sejmu przez 5 lat. Zwołano go dopiero w 1825 r. i w 1830,
- w 1825 r. zmieniono konstytucję znosząc jawność obrad sejmowych (w zakresie debat ; jawne pozostały jedynie inauguracja i koniec obrad),

2. Opozycja legalna = sejmowa = kaliszanie, posłowie z województwa kaliskiego – na ich czele stali bracia **Wincenty i Bonawentura Niemojowscy** . Żądali:

- przestrzegania konstytucji; piętnowali wszystkie jej naruszenia,
- popierali monarchię konstytucyjną,
- propagowali wolność osobistą, wolność słowa i wyznania oraz swobodę działalności gospodarczej,
- rozszerzenia praw i swobód obywatelskich,
- przyspieszenia oczyszczania chłopów,
- krytykowali rząd,
- jednocześnie sprzeciwiali się wszelkim metodom rewolucyjnym; byli przeciwni działalności konspiracyjnej.

Za swoją działalność zostali poddani represjom – nie dopuszczono ich do udziału w obradach sejmowych w 1825 r., zostali objęci aresztem domowym.

3. Organizacje konspiracyjne

Nazwa	Data powstania	Twórcy przedstawiciele	Program	Zasięg
Związek Przyjaciół (Penta Kojna)	1817 Warszawa	Ludwik Mauersburger	Cel samokształceniowy i literacki, całkowita rezygnacja z haseł politycznych.	– około 20 członków
Towarzystwo Filomatów ((jawny))	1817 Wilno	Tomasz Man, Adam Mickiewicz	Cel samokształceniowy i literacki, pielęgnowanie przyjaźni, patriotyzmu, cnoty.	Litwa. Środowisko uczelniane i

Związek Filaretów (tajny)	1820 Wilno		Podnoszenie poziomu oświaty; hasło „Ojczyzna, Nauka, Cnota”. Celem ostatecznym było wychowanie światłego pokolenia obywateli.	gimnazjalne.
Związek Wolnych Polaków	1820 Warszawa	Wiktor Heltman. Tadeusz Krępowiecki	Walka o niepodległą Polskę.	Środowisko gimnazjalne.
Wolnomularstwo Narodowe	1818 – 1820 Warszawa.	Walerian Łukasiński	Program mało precyzyjny. Hasło „utrzymania narodowości”.	Królestwo Polskie, Litwa, Wlk. Ks. Pozn. Środowisko wojskowe.
Towarzystwo Patriotyczne	1821 – 1828 Warszawa	Walerian Łukasiński Seweryn Krzyżanowski	Wzorowany na karbonariuszach : <ul style="list-style-type: none"> ▪ przyłączenie ziem zabranych do Królestwa Polskiego, ▪ walka o przestrzeganie konstytucji, ▪ umacnianie postaw niepodległościowych. 	Królestwo Polskie, Wlk. Ks. Pozn., Litwa, Wołyń, Podole. Środowisko wojskowe.
Spisek w Warszawskiej Szkole Podchorążych Piechoty	1828 Warszawa	p. por. Piotr Wysocki	Wywołanie powstania narodowego	Szkoła kadetów.

4. Geneza powstania listopadowego. Na wybuch powstania listopadowego złożyły się tak czynniki wewnętrzne jak i zewnętrzne.

a) czynniki wewnętrzne:

- łamanie konstytucji Królestwa przez cara Aleksandra I, a później Mikołaja I,
- szerzyła się legenda Napoleona i bardzo wówczas modny bonapartyzm,
- nieurodzaj 1830 r. spowodował drożyznę. Biorąc pod uwagę ograniczenie eksportu sukna i zmniejszenie produkcji górniczo – hutniczej, trzeba stwierdzić że stan gospodarki Królestwa ulegał pogorszeniu. Wzrost cen i bezrobocie spowodował wzrost niezadowolenia biedoty, która była bardzo podatna na hasła rewolucyjne,
- młodzież działająca w organizacjach konspiracyjnych pragnęła odzyskania niepodległości,
- bezpośrednią przyczyną wybuchu powstania było to, że policja carska wpadła na trop spisku w szkole podchorążych piechoty.

b) czynniki zewnętrzne:

- sukces rewolucji lipcowej we Francji, odłączenie się Belgii od Królestwa Niderlandów, a także uzyskanie niepodległości przez Grecję dały nadzieję na pomyślne rozwiązanie sprawy polskiej,
- obawa, że wojska polskie zostaną użyte do tłumienia powstania w Belgii. Polacy nie chcieli tłumić ruchów narodowowyzwoleńczych. Jednocześnie wymarsz wojsk polskich spowodowałby oddanie kraju całkowitej kontroli Rosjan.